

شناسایی مولفه‌های موثر در احساس تعلق و هویت در استان فارس به منظور استفاده در طراحی باغ موزه تاریخ فارس

علی شمس‌الدینی^{۱*}، علیرضا دلپسند^۲، احمد ترکمان^۳

۱- دکتری شهرسازی، عضو هیئت علمی، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (Ali-shamsoddini@yahoo.com)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (alidelus@yahoo.com)

۳- دکتری معماری، عضو هیئت علمی، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران (ahmadtorkamon@miau.ac.ir)

چکیده

این پژوهش به دنبال شناسایی مولفه‌های موثر در احساس تعلق و هویت در استان فارس به منظور استفاده در طراحی باغ موزه تاریخ استان فارس است. بدین منظور دو هدف اصلی مدنظر است. در هدف اولیه شناسایی تاثیر عوامل منظر سبز، عوامل کالبدی، اجتماعی، احساسی و ادراکی جنبه‌های حس تعلق در طراحی باغ موزه فارس مدنظر است. و هدف دوم به شناسایی شاخص‌های معرف هویت بومی استان فارس و نحوه تاثیر گذاری آن‌ها در طراحی باغ موزه تاریخ فارس می‌پردازد. روش تحقیق این پژوهش شامل مجموعه‌ای از مطالعات کتابخانه‌ای (کتاب، مقالات، منابع اینترنتی معتبر و...) و برخی روش‌های میدانی است که در آن ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه (باز و بسته)، مشاهده مستقیم و عکس برداری و... است. نتایج این پژوهش به دو شیوه کیفی (برای تحلیل مطالعات کتابخانه‌ای) و کمی (برای تحلیل مطالعات میدانی از طریق پرسشنامه) بررسی و نتیجه گیری شد. تحلیل پرسشنامه‌ها با کمک نرم افزار SPSS صورت گرفته است. نتایج نشان می‌دهد هر پنج مولفه منظر سبز، عوامل کالبدی، عوامل اجتماعی، عوامل احساسی و عوامل ادراکی با ایجاد احساس تعلق در باغ موزه فارس رابطه مستقیم و همچنین مولفه‌های تاریخی، فرهنگی-هنری، اجتماعی، طبیعی و در نهایت مذهبی با ابعاد هویتی شهروندان استان فارس رابطه معنادار دارد.

واژه‌های کلیدی: هویت، احساس تعلق، موزه، فارس.

۱- مقدمه

خطه فارس بخشی از ایران زمین است که سرنوشت عمده تاریخ این کشور در آن جا رقم خورده است. این اقلیم، پیش از آن که مَثله شود و به صورت تکه پاره‌های امروزی درآید، پهنه‌ای وسیع، میان کرمان و اصفهان و خوزستان و دریای فارس، را در بر می‌گرفته است (آل داوود، ۱۳۸۰). با آنکه معماری این سرزمین تاریخی چند هزار ساله دارد، تلاش‌هایی که برای شناسایی و معرفی آثار آن صورت گرفته است سابقه چندانی ندارد. تنها از چند دهه پیش محققان و پژوهشگران به بازنگری این آثار هنری پرداخته و کوشیده‌اند گرد و غبار گذشت قرون را از این گوهرهای تابناک بزدایند و تلالو چشم نواز آنها را دوباره آشکار سازند (دادور و همکاران، ۱۳۹۴).

همچنین باید دانست فرهنگ مردم هر سرزمینی در طول تاریخ و با توجه به شرایط اجتماعی و اقلیمی و حوادث تاریخی رخ داده در آن سرزمین شکل گرفته است. از این رو ساکنین یک شهر، منطقه یا کشور، با توجه به اشتراکات فرهنگی، زبانی، نژادی، قومی، مذهبی و... به دلایل مختلف از جمله حس وطن پرستی، عشق به زادگاه، ملی گرایی و... همواره سعی داشته‌اند شاخص‌های هویتی خود را تقویت کنند و معماری یکی از ابزارهای مناسب برای دست یابی به این هدف بوده است. بدون تردید